

Op weg naar gezonde varroabestrijding

Het verslag van het bijenonderzoek op de Ambrosius-hoeve in BIJEN nummer 3 wekt verwachtingen en hierbij doel ik op het onderdeel van de vangraatmethode waarbij gesloten broed met ingevangen mijten, buiten het volk gebracht, een behandeling krijgt met mierezuur waarna het niet meer hoeft te worden vernietigd. Hoewel de bijen, zakelijk gezien, een stuk gereedschap vormen in de land- en tuinbouw (bestuiving) zal een bijvriendelijke bestrijding van de varroamijt zowel hobby- als bedrijfsmatige imkers aanspreken. Ook de heer Bonnema met zijn arrestraammethode (BIJEN 5) werkt al een klein beetje in die richting als hij op een gegeven moment zijn arrestraten met opzittende bijen en koningin in een drie- of zesramer overbrengt en ze dan behandelt met miere- of melkzuur. Andere inventieve imkers hangen de verzamelde vanggraten uit verschillende volken in een broedkamer en plaatsen die onder een sterk volk dat vervolgens met Illertissener Milbenplatten tegen de varroamijt wordt behandeld. Omdat uit dit volk geen honing mag worden geoogst, laat men het later op de hoofdvolken afvliegen.

Dracht in Friesland

Ik zou nog even terug komen op de drachtomstandigheden van de heer Bonnema uit Spannum, gelegen in de Greidhoek in zuidwest Friesland. 'In het voorjaar is er dracht op de paardebloem voor zover ze niet worden doodgespoten en de wind niet voortdurend in de droge oosthoek zit. Er is verder veel wilg, esdoorn en es. Zodra het koolzaad in bloei komt wordt er gereisd, samen met mijn imkermaat trekken we al jaren naar hetzelfde adres, noord van de lijn Leeuwarden-Harlingen. Door je op de juiste manier te gedragen en de boer aan het eind van het seizoen wat honing te brengen kan je altijd terugkomen. Helaas gaat het koolzaadareaal hard achteruit, maar hiervoor in de plaats hebben we bladkool die wat later bloeit en waarvan de honing zachter is. In vroeger dagen was de Greidhoek een lustoord voor de bijen vanwege de massaal voorkomende witte klaver. Door ruilverkaveling, een gewijzigde grondwaterstand en intensieve veehouderij is er nu in de zomermaanden nog maar weinig te halen. Wel kan naar twee vlak bij gelegen vogelreservaten (Fugelstje lân) worden gereisd waar de oorspronkelijke graslanden worden gehandhaafd. Leuk voor de bijen, maar geen vetpot. De afgelopen

jaren heb ik een aantal volken bij Leeuwarden staan waar altijd wat te halen valt. Nabij de stad is de temperatuur hoger en het waait er minder dan op het vlakke Friese land. In de herfst heb ik meestal nog enige kasten op de sneeuwbes. Na een goede zomeroogst is die honing voor de bijen. Vorig jaar zijn we begin augustus naar de phacelia gereisd, fantastisch weer en schitterende blauwe velden. Man, man, nog nooit eerder beleefd, de bakken stroomden vol. Meerdere volken kwamen tot ruim dertig kilo. In plaats van luiermaand werd augustus een werkmaand, maar toch fijn om zo iets eens te beleven. De phaceliahoning is van prima kwaliteit'. Aldus de heer Bonnema.

Koolzaadverbouw

In tegenstelling met de sombere cijfers omtrent het koolzaad-areaal in eigen land staan de berichten die vanuit de USA komen overwaaien. Een van de voornaamste producenten van consumptie-olie heeft besloten de samenstelling van haar favoriete merk 'Crisco' drastisch te veranderen. Wat tot op heden een honderd procent soja-olieproduct is geweest, wordt nu een mengsel van koolzaad-zonnebloem en soja-olie. Naar verwachting zal het areaal sojabonen met 250.000 hectaren afnemen. De toenemende vraag naar de ericazuurarme koolzaadolie van de soort Canola en zonnebloemolie heeft reeds geleid tot een groeiende productie. Vanwege de stijgende prijzen wordt een verdere groei verwacht. Tot vorig jaar werd in de Verenigde Staten nog tachtig procent van de benodigde Canola-olie geïmporteerd.

Met blijdschap geven wij kennis

Juni, de maand van de nieuwe koningin. Na als enige prinsessebij te zijn geboren uit een 1-dop-situatie of nadat naar eer en geweten al de nog ongeboren zusters om zeep zijn geholpen, lonkt het buitengebeuren. Als imker kunnen we alleen maar hopen dat 'onze gekoesterde' na een serie geslaagde bruidsvluchten in haar wittebroodsdagen een goed gesloten broednest weet op te bouwen. Maar voor het zo ver is gebeurt er nog heel wat. Niet alleen met de koningin, maar met de totale stemming van het volk. Om dat duidelijk te maken doe ik een beroep op uw begrip. Luistert u naar het verhaal van een koningin die zojuist haar cel heeft verlaten in een volk dat zich verkneutert op een robbertje zwermen. Haar naam is...

Freule Hoogvlieger van Immensteyn

Onmiddellijk voel je een zekere spanning. Het is overvol in de bijenstraten en benauwd. Hier en daar zijn er samenscholingen waarin een bij de hoofdrol speelt. Ze loopt volgens bepaalde patronen over de raat en maakt daarbij speciale geluiden. Later werd me duidelijk dat het een speurbij was die aldus informatie doorgaf over een geschikte nieuwe woonplek. Maar ik had andere zorgen aan mijn hoofd. Na een eerste verkenning en wat eten dringt een irritant en uitdagend tromgeroffel tot me door (imkers noemen het kwaken). Ik haast me er heen om een greep naar de macht te voorkomen, maar de weg wordt me versperd door een groepje agressieve bijen die me direct aan poten en vleugels wegtrekken. Uit nijd druk ik me plat tegen de raat en pers uit alle macht lucht uit mijn luchtbuisjes of tracheeën. Door het tutend geluid dat ik nu voortbreng, een lange tuutstoot gevolgd door een paar korte ('tuuuut tut tut tut'), verstarren de lummels en laten me los. Ook elders kan ik niet tot de onruststokers doordringen en moet ik lijdzaam toezien hoe ze door die wachtbijen via een gaatje in de wand van hun cel worden gevoerd. Om gestressed van te raken, dat laat ik ze door mijn getuut dan ook duidelijk merken. Kort na mijn geboorte breekt een heftig onweer los en de hele dag regent het pijpestelen. Ook de volgende dagen blijft het weer slecht en waait het flink. De wachtbijen hebben de grootste moeite om mijn rivalen in de cel te houden en ik merk dat de stemming verandert. Ik word minder lastig gevallen en de bewaking verslapt. Het lukt me zowaar om af en toe een van de oproerkraaiers via een welgerichte steek te doden. Een schoonmaakploeg, op de achtergrond altijd aanwezig, ruimt de boel gelijk op. Nu is het verder een kwestie van afwachten en toesteken en na korte tijd ben ik de enige koningin, 'tuuuut, tut, tut'. Na regen komt zonneschijn en dat kwam prima van pas voor de bruidsvluchten. Weliswaar liepen er in het volk een flink aantal darren rond, maar die waren lucht voor me. Voor mij gold alleen de lokroep van de darrenverzamelplaats. Over de bruidsvluchten wil ik kort zijn. U zult uit mijn mond geen geweeklaag horen dat ik uiteindelijk als weduwe in het volk ben teruggekeerd. Dan hadden die darlings maar niet 'Haantje de voorste' moeten zijn, nietwaar? Ik heb inmiddels een aardig broednest kunnen opbouwen en een nieuwe werklust is over het volk gekomen. Er wordt gebouwd en gepolijst, verzameld en gevoerd en bij dit alles is een inspirerend geruis te horen. Wie het niet gelooft legt zijn/haar oor maar te luisteren.

Toch een vleugje mysterie

Het mystieke lijkt met bovenstaand verhaal tot nul teruggebracht maar gelukkig blijft er nog genoeg te overdenken. Het is bekend dat darren zich verzamelen op zogenaamde darrenverzamelplaatsen (DVP). Het zijn plekken die jaren achtereen zo worden gebruikt. Vraag 1: Wat is de reden dat darren elk jaar weer dezelfde plekken als DVP gebruiken? Er is geen overdracht van kennis!

Vraag 2: Hoe weet een bronstige koningin deze plekken te vinden? Zodra zij binnen reukafstand van darren komt jagen deze achter haar aan en wordt er gepaard. Als de koningin naar de DVP wordt geleid door geurstoffen afkomstig van de darren dan moet er iets anders zijn dat de darren aanzet om een bepaalde plek tot DVP te verkiezen. Het lijkt me waarschijnlijk dat het ontstaan van een DVP en het vinden van deze plek door de koningin voortkomt uit een gemeenschappelijk oriënterend vermogen van darren en koninginnen. Dat zijn leuke onderwerpen om over na te denken als u bij uw bijen vertoeft en laten we eerlijk zijn, dat zijn toch de mooiste momenten voor een imker.

171

Het weer in de maand juni

Eerst het karakter van het weer in de eerste zomermaand van de afgelopen vijf jaar uitgezet tegen het landelijk gemiddelde aantal uren zon 210, hoeveelheid neerslag 62 mm en gemiddelde maximumtemperatuur 19,1°C. Juni 1992 kan alleen maar beter worden dan zijn voorganger uit 1991, waarin alles samenspande om het tot een van de onaangenaamste junimaanden van de eeuw te maken. De grootste hoeveelheid neerslag werd in de Noordoostpolder afgetapt, 183 mm oftewel drie maal de normaalwaarde. In de nacht van de tweede kwam in het binnenland nog 4 graden grondvorst voor. Juni, de eerste zomermaand, is genoemd naar de god Juno, de gemalin van Jupiter. Oude benamingen zijn: 'wiedemaent', 'wedemaent' en 'braakmaand'.

Jaar	Zon (uren)	Neerslag (mm)	Max.Temp. (°C)
1987 zr. somber(115)	nat (95)	koud (17,2)	
1988 zr. somber(120)	zr droog (28)	koel (18,2)	
1989 zonnig (255)	normaal	warm (20,3)	
1990 zr. somber(130)	normaal	normaal	
1991 zr. somber(119)	zeer nat(122)	zr. koud (16,0)	

Geraadpleegd:

Gleanings Globe: More Canola in U.S. Gleanings in Bee Culture Vol.119(6): 353.
Kruizinga, J.H. (1969) Weer en onweer in de volksmond, Studium Generale.